

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2018. gada 4. septembrī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Ineta Ziemele, tiesneši Jānis Neimanis un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 124/2018),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt likuma „Par kultūras pieminekļu aizsardzību” 11. panta pirmo daļu un 24. panta pirmo daļu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 105. pantam.

2. Likuma “Par kultūras pieminekļu aizsardzību” 11. panta pirmā daļa citstarp paredz, ka fiziskajām un juridiskajām personām jānodrošina, lai tiktu saglabāti kultūras pieminekļi, kas ir to īpašumā (valdījumā).

Savukārt šā likuma 24. panta pirmā daļa noteic: “Kultūras pieminekļa konservāciju, uzturēšanu, remontu un restaurāciju veic kultūras pieminekļa īpašnieks (valdītājs) par saviem līdzekļiem”.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;

3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;

4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem konstatējams, ka Pieteikuma iesniedzējam pieder nekustamais īpašums, kurā atrodas valsts nozīmes kultūras piemineklis – arheoloģiska senvieta. Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija (šobrīd – Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde) ir sniegusi norādījumus par šā kultūras pieminekļa izmantošanu un saglabāšanu. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka pienākums saglabāt viņa nekustamajā īpašumā esošu kultūras pieminekli un segt ar tā uzturēšanu saistītās izmaksas nesamērīgi ierobežo viņam Satversmes 105. pantā noteiktās tiesības uz īpašumu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs vērsties Satversmes tiesā, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Ja tiesību normas tiesiskās sekas skar personas tiesības tikai ar tiesību piemērošanas aktu, personai vispirms ir jāapstrīd šāds akts ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem (*sk. sal. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 21.1. punktu*).

Likuma “Par kultūras pieminekļu aizsardzību” 11. pantā noteiktais pienākums nodrošināt kultūras pieminekļa saglabāšanu atbilstoši šā panta otrās daļas 1. punktam un

likuma 5. panta otrajai tiek konkretizēts attiecībā uz atsevišķu kultūras pieminekli ar tiesību piemērošanas aktu jeb administratīvo aktu – Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes (iepriekš – Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija) norādījumiem. Tajos nekustamā īpašuma īpašniekam tiek paredzētas konkrētas atsevišķa kultūras pieminekļa izmantošanas un saglabāšanas prasības. Savukārt likuma 24. panta pirmajā daļā paredzētais pienākums īpašniekam veikt citstarp kultūras pieminekļa uzturēšanu par saviem līdzekļiem izriet no pienākuma nodrošināt attiecīgā kultūras pieminekļa saglabāšanu un tādējādi ir ar to nedalāmi saistīts un vērtējams kopsakarā.

No pieteikumam pievienotajiem Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas (šobrīd – Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde) norādījumiem par Pieteikuma iesniedzēja īpašumā esošo valsts nozīmes kultūras pieminekļa izmantošanu un saglabāšanu konstatējams, ka šie norādījumi pieņemti un viņam nosūtīti 2008. gada 14. novembrī. Tie bija apstrīdami institūcijas vadītājam un pārsūdzami administratīvajā tiesā.

Pieteikumam pievienoti dokumenti, kas apliecina vēršanos administratīvajā tiesā nevis par pienākumu nodrošināt kultūras pieminekļa saglabāšanu, bet par nekustamā īpašuma atsavināšanu. Pieteikuma iesniedzējs nav pievienojis dokumentus, kas apliecinātu, ka viņš būtu apstrīdējis vai pārsūdzējis norādījumus par viņa īpašumā esošā kultūras pieminekļa izmantošanu un saglabāšanu. Tieši pretēji, viņš norādījis, ka ir pildījis viņam ar likumu uzliktos pienākumus, taču šobrīd vairs to nevarot un negribot darīt.

Tādējādi no pieteikuma neizriet, ka Pieteikuma iesniedzējs būtu izmantojis iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai.

7. Satversmes tiesas kolēģija arī vērš Pieteikuma iesniedzēja uzmanību uz to, ka atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota katras apstrīdētās normas neatbilstība pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pamatojot apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 105. pantam, pieteikuma iesniedzējam nepieciešams norādīt: 1) vai apstrīdētajā normā ir ietverts kāds tiesību ierobežojums; 2) vai šis ierobežojums ir noteikts ar likumu un vai tam ir leģitīms mērķis; 3) vai ierobežojums ir samērīgs ar leģitīmo mērķi (*sal. ar, piemēram, Satversmes tiesas 2009. gada 13. februāra sprieduma lietā Nr. 2008-34-01 17. punktu*). Savukārt, pamatojot apstrīdētajā normā ietvertā pamattiesību ierobežojuma neatbilstību samērīguma principam, pieteikumā jānorāda: 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa

sasniegšanai jeb vai ar izraudzīto līdzekli var sasniegt leģitīmo mērķi; 2) vai šāda rīcība ir nepieciešama jeb vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) vai ierobežojums ir atbilstošs jeb vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (*sal. ar, piemēram, Satversmes tiesas 2012. gada 20. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2011-16-01 12. punktu*).

Pieteikumā ir sniegts faktisko apstākļu izklāsts, Pieteikuma iesniedzēja viedoklis par apstrīdētajām normām un to piemērošanu, kā arī vispārīgi norādīts, ka tās nesamērīgi ierobežo Pieteikuma iesniedzēja īpašuma tiesības par labu Latvijas valsts un tautas, kā arī starptautiskajām interesēm ar mērķi saglabāt nākamajām paaudzēm viņam piederošajā īpašumā esošo valsts nozīmes kultūras pieminekli. Taču pieteikumā nav ietverts juridiskais pamatojums tam, kāpēc apstrīdētajās normās ietvertais pamattiesību ierobežojums neatbilst samērīguma principam.

Tādējādi pieteikums neatbilstu arī Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 124/2018).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

I. Ziemele